

# Sveriges Arbetsterapeuters utbildningspolitiska ställningstagande

ETT STÄLLNINGSTAGANDE ANTAGET AV SVERIGES ARBETSTERAPEUTERS FULLMÄKTIGE NOVEMBER 2024

## Sveriges Arbetsterapeuters ställningstagande avseende grundutbildning

För att säkerställa en grundutbildning av hög kvalitet som utbildar arbetsterapeuter i enlighet med samhällets nuvarande och kommande behov anser Sveriges Arbetsterapeuter att det behövs fler examinerade arbetsterapeuter, ett nationellt reglerat utbildningsuppdrag samt en grundutbildning på fyra år.

### Fler examinerade arbetsterapeuter

Det råder idag en omfattande brist på arbetsterapeuter över hela landet och inom alla olika verksamheter där professionen är etablerad. Samtidigt efterfrågas professionens kompetens alltmer på nya arenor. För att möta detta anser Sveriges Arbetsterapeuter att det är en nödvändighet att fler arbetsterapeuter utexamineras. För att säkra kvaliteten i utbildningen bör ökningen av antalet examinerade arbetsterapeuter ske vid befintliga lärosäten. Med mer flexibla studie- och undervisningsformer såsom distansutbildning och möjlighet till studier på deltid kan arbetsterapeututbildningen göras mer tillgänglig och rekryteringsunderlaget breddas. De huvudmän där arbetsterapeuter är verksamma behöver också framgent ta ett större ansvar för studentrekrytering till arbetsterapeututbildningarna.

## Nationellt reglerat utbildningsuppdrag

Arbetsterapeuters kompetens är avgörande pusselbitar inom hälso- och sjukvården, omsorgen samt olika arbetsmarknadsinsatser. Trots nuvarande bristsituation och ett allt större behov av arbetsterapeuter framöver har inte antalet examinerade arbetsterapeuter ökat i enlighet med de prognoser som länge funnits tillgängliga. Arbetsterapeuters insatser är hälsoekonomiskt lönsamma ur ett samhällsperspektiv och bidrar till en jämlik och hållbar välfärd. Att säkerställa att ett tillräckligt antal arbetsterapeuter utbildas är således en nationell angelägenhet som kräver ett statligt reglerat utbildningsuppdrag. Sveriges Arbetsterapeuter bedömer att 600 utexaminerade arbetsterapeuter per år vore ett rimligt riktvärde för en sådan reglering.

## En grundutbildning på fyra år

De kompetenser för legitimerad arbetsterapeut som anges i professionens kompetensbeskrivningar<sup>1</sup> kräver såväl bred som djup kunskap inom både arbetsterapi, och relaterade ämnen. Kunskapen inom dessa områden har utvecklats avsevärt under senare år och det råder idag en omfattande kunskapsträngsel inom grundutbildningen gällande såväl teoretiska som praktiska moment. För att säkerställa att blivande arbetsterapeuter i tillräcklig utsträckning

1. Kompetensbeskrivningar för arbetsterapeuter

rustas för att möta kraven i professionsutövningen behöver nuvarande nationella examensmål ses över. Sveriges Arbetsterapeuter anser följaktligen att grundutbildningen behöver förlängas till fyra år för arbetsterapeutexamen inklusive rätt till magisterexamen i arbetsterapi.

### **Sveriges Arbetsterapeuters ställningstagande avseende fort- och vidareutbildning**

För att kunna erbjuda personcentrerade insatser av hög kvalitet behöver legitimerade arbetsterapeuter få tillgång till och rätt förutsättningar för den fort- och vidareutbildning som professionsutövandet kräver. Sveriges Arbetsterapeuter anser därför att det behövs en nationellt reglerad fortbildning, en ökad användning av kompetensmodeller och en nationellt reglerad specialistutbildning.

#### **Nationellt reglerad fortbildning**

För att kunna utföra sitt arbete med hög kvalitet<sup>2</sup> och i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet är det avgörande att arbetsterapeuter ges förutsättningar till systematisk och kontinuerlig fortbildning. Detta innebär att det inom det ordinarie arbetet finns tid för att regelbundet söka, värdera och tillägna sig nya kunskaper i relation till sitt arbete. Det behöver även finnas förutsättningar till dialog med kollegor såväl inom professionen som i interprofessionella sammanhang, att delta i konferenser samt kortare och längre utbildningar. För en ändamålsenlig fortbildning med hög tillgänglighet behövs även en större bredd av kurser och utbildningar inom arbetsterapiens specialistområden<sup>3</sup> samt flexibla studie- och undervisningsformer. För att tydliggöra verksamhetens ansvar gällande fortbildning anser Sveriges Arbetsterapeuter att det behövs en

nationell reglering som säkerställer rätt och möjligheter till kontinuerlig fortbildning för arbetsterapeuter. Sveriges Arbetsterapeuter anser att ett rimligt riktvärde kan vara minst tio dagar per år för fortbildning.

#### **Ökad användning av kompetensmodeller**

För att underlätta en ändamålsenlig fort- och vidareutbildning anser Sveriges Arbetsterapeuter att det behövs kompetensmodeller i verksamheterna som tydliggör olika kompetensnivåer för arbetsterapeuter och visar på vägar för att uppnå dessa. Kompetensmodeller fungerar som stöd både till chef och medarbetare och tydliggör progressionen inom yrket från nybörjarnivå till avancerad nivå, specialistnivå och forskarnivå. Det är viktigt att utbildning ska löna sig såväl lönemässigt som ansvarsmässigt. En högre kompetensnivå ska innebära andra möjligheter till mer avancerat uppdrag, ansvar och befogenheter. Exempelvis behöver specialisttjänster inrättas samt fler kombinationstjänster för forskarutbildade arbetsterapeuter.

#### **Nationellt reglerad specialistutbildning**

Förutsättningar för vidareutbildning och specialisering inom arbetsterapi behöver förbättras avsevärt så att fler arbetsterapeuter ges möjlighet och förutsättningar att erhålla specialistbevis. För att säkerställa detta behövs en reglerad specialistutbildning med nationella examensmål och specialistområden. Sveriges Arbetsterapeuter anser att bevis om specialistkompetens i arbetsterapi ska utfärdas av Socialstyrelsen efter genomgången specialistutbildning. För att nå specialistkompetens ska det krävas minst fem år som yrkesverksam arbetsterapeut, varav två år inom specialistområdet.

2. Kvalitet i arbetsterapi

3. Specialistordning för arbetsterapeuter